

Gemeente van Jezus Christus, onze Heer,

Ik zal een jaar of 25 zijn geweest,
toen ik met een jongerenkampeervakantie naar Noorwegen ging.
Degenen die daar wel eens geweest zijn,
of plannen hebben daar een keer naar toe te gaan,
weten dat je naar Noorwegen gaat voor de natuur, de fjorden,
een boottocht op het Hardangerfjord vergeet je nooit meer,
dan pas ervaar je hoe groot het is,
eindeloze wandelingen, zonder ooit een dorp tegen te komen.
Gletschers en watervallen,
's zomers dagen waaraan geen einde lijkt te komen.
Het is wat je zoekt als je naar Noorwegen gaat en dat is wat we daar vonden.

Een klein beetje cultuur kan ook nog
en dan gaat het meestal om de Stavkerken, kleine, oude, houten kerkjes.
Ook daarvan zagen we er een paar.
Zoveel gezien en zoveel indrukken
dan lijkt het moeilijk om te zeggen wat het meeste indruk maakt.

Toch na al die jaren weet ik dat nog steeds.
Het was een mooie zomeravond
en in de buurt stond een Stavkerkje,
we gingen nu niet per se,
omdat we zo geïnteresseerd waren in dat speciale kerkje,
maar meer om nog even op pad te gaan.
Het bleken twee kerkjes tegenover elkaar te zijn,
een stokoude en een nieuwere uit eind 19^e eeuw.
Daartussen lag het kerkhof van het kleine dorpje.
In kleine groepjes liepen we daar een beetje rond,
tot ons groepje bij vier dezelfde kruisvormige grafstenen kwam.
Vier dezelfde achternamen,
broertjes of zusjes van elkaar.
Gezien de geboortedata,
was duidelijk dat er geen kinderen tussen geboren waren.
De eerste was bijna twee jaar geworden,
de tweede een paar maanden,
de derde ongeveer anderhalf jaar.
Alledrie hadden ze dezelfde tekst op het kruis staan,
geen van ons kon Noors
en hoewel sommige woorden erg op Nederlands lijken,
konden we die tekst toch niet ontcijferen.

Dan de laatste van de vier kruizen,
hier lag een kindje begraven,
dat ruim drie jaar oud was geworden.
Hadden de ouders al hoop gehad,
dat dit kind dan toch groot zou worden?
Al ruim een jaar ouder dan hun eerste kind.
Of was al duidelijk,

dat ook dit vierde kindje dezelfde ziekte had,
waaraan de andere drie waren overleden?
We weten het niet,
opvallend was wel,
dat de tekst op dit kruis anders was dan op de andere drie,
met de paar woorden die we konden ontcijferen
en de tekstverwijzing die erbij stond,
begrepen we wat er op de steen stond:
“De HEER heeft gegeven,
de HEER heeft genomen,
de naam van de HEER zij geprezen.”

Ik denk dat het moment,
waarop we door hadden,
welke tekst op dit kruis stond,
we allemaal even iets weg moesten slikken,
Hoewel we geen van allen al kinderen hadden,
konden we ons niet voorstellen,
dat we dit zelf zouden kunnen,
vier kinderen verloren
en dan deze tekst.

Het is misschien nog moeilijker,
om ons de reactie van Job in te leven,
op één dag alles kwijt,
zijn hele have en goed,
zeven zonen en drie dochters,
erger kan het niet meer worden,
denk je dan,
in hoofdstuk 2 zal blijken,
dat het nog erger kan,
als Job ook zijn gezondheid kwijt raakt.

Maar nu op die rampzalige dag,
waarop Job zijn kinderen en zijn bezittingen verliest,
scheurt hij zijn bovenmantel,
scheert zijn hoofd,
en spreekt die tekst uit,
die de meest bekende uit het boek Job is:
“De HEER heeft gegeven,
de HEER heeft genomen,
de naam van de HEER zij geprezen”

Nu moeten we niet denken,
dat Job maar zo berust in al zijn ellende,
hoofdstukken lang voert hij discussies met zijn vrienden,
waarom hem dit lijden overkwam,
hoofdstukken lang klaagt hij bij God zijn nood,
Waarom?

Maar nergens vervloekt hij God,
het geloof dat hier in hoofdstuk 1 nog zo vast
en vol vertrouwen is,
komt wel zwaar onder druk te staan,
maar Job zal standhouden.

Job was enorm rijk.
In die tijd werd je rijkdom afgelezen
aan de hoeveelheid vee die je had,
hij heeft runderen en ezellen,
duizenden stuks kleinvee,
knechten om voor al dat vee te zorgen,
zelfs kamelen,
de vrachtwagens van die tijd,
maar al dit bezit beschouwt Job niet al iets vanzelfsprekends,
niet als iets waar hij recht op heeft.
Ook zijn kinderen zijn geen vanzelfsprekendheid voor hem,
maar zowel kinderen als bezit,
ziet Job als een geschenk door God vanuit Zijn genade gegeven.

Dat houdt niet in,
dat hij alle ramspoed gelaten over zich heen laat komen,
nee hij scheurt zijn bovenkleed, zijn mantel
en scheert zijn hoofd,
het zijn de uiterlijke tekenen van rouw,
tekenen die uiting geven aan zijn diepe verdriet.

Hij wierp zich ook neer in het stof,
dit is geen teken van rouw,
maar van aanbidding van God.
Zelfs bij dit grote verlies,
zelfs op deze rampdag
blijft Job de HEER loven en aanbidden,
zijn vroomheid berust dus niet op hang naar voordeel,
hij looft de HEER niet,
omdat Deze hem zo rijk gezegend heeft.
De vroomheid van Job heeft zijn basis,
in een oprecht Godsvertrouwen.

Daar ging het over in dat vreemde gesprek
tussen God en de satan.
God is oprecht blij,
dat er tussen alle mensen,
iemand is,
die niet bezwijkt voor de zonde,
maar vroom en rechtvaardig blijft.
Niet dat Job een heilige was,
die nooit iets verkeerd deed,
of nooit zondigde.
Maar de grote zonde in het Oude Testament

is ongelof, je toevlucht zoeken bij de afgoden,
God ontrouw zijn.
Job bleef echter God trouw,
diende Hem met een oprecht hart.
Hij was rechtvaardig,
dat geeft aan dat hij oog had voor zijn medemensen,
voor de minderbedeelden ook,
aangeduid als de wees, de weduwe en de vreemdeling.
We kunnen ons voorstellen,
dat hij de dingen die hij verkeerd deed,
bij God in het gebed bracht.
een vrome, gelovige, rechtvaardige man,
zoals er ook nu nog zoveel
vrome, gelovige, rechtvaardige mannen en vrouwen
in de kerken zitten.

Dan is daar die aantijging van de satan,
"Natuurlijk dient Job U,
hij is immers rijk gezegend door U"
hij suggereert daarmee,
dat Jobs toewijding zal verdwijnen
als de HEER hem niet meer zegent,
en hij daagt God uit:
"Als U hem treft met ramspoed,
dan blijft er van zijn geloof niet veel over,
dan zal Job U niet meer loven,
maar vervloeken en niets meer van U willen weten"

Dan gebeurt het,
God strekt niet zelf zijn hand naar Job uit,
maar Hij geeft de satan de vrije hand,
om Job te treffen in alles wat hij heeft.
Alleen aan zijn gezondheid en zijn leven,
mag de satan niet raken.

Duidelijk wordt hier,
dat de satan niets kan doen buiten Gods toelating om,
hij is uit op de val van gelovigen.
Maar dit roept wel een enorme vraag op,
een probleem waarmee gelovigen
van alle tijden en alle plaatsen te maken hebben:
de vraag waarom God het kwade en het lijden toelaat,
terwijl Hij rechtvaardig en liefdevol is.

Deze vraag wordt vaak ook heel gemakkelijk beantwoordt,
dat doet God als straf op de zonden,
die wij begaan hebben.
Als het lijden ons treft,
dan hebben wij iets heel verkeerd gedaan,
of wij geloven niet genoeg.

Het kan dan twee kanten opgaan,
mensen verliezen zich in somberheid,
vragen zich af wat zij allemaal fout gedaan hebben
en hoe zij ooit nog bij God kunnen komen.
De twijfel of de Here Jezus ook wel voor hun zonden is gestorven,
kan hen sterk aangrijpen
en alle geloofsvreugde ontvalt hen.

Maar het kan ook anders gaan,
wij zijn blij, Jezus is onze grote Vriend
en God zegent ons als wij maar genoeg geloven,
en als het lijden je dan treft,
dan had je toch niet genoeg geloofd.

Maar als we hier Job 1 lezen,
dan valt niet vol te houden,
dat de Bijbel leert,
dat het lijden dat ons treft,
altijd een straf is voor onze zonden.
Job was vroom en rechtvaardig,
van ongelof of een geloof dat niet sterk genoeg is,
is geen sprak bij Job,
en toch kwam het lijden over hem.

Waarom laat God het lijden dan toch toe?
Een ander antwoord,
dat denk ik pas sinds de achttiende eeuw gegeven wordt,
is dat God niet in kan grijpen.
Hoe dan ook moet de vraag opgelost worden
en als God liefde is en rechtvaardig is,
dan is Hij niet in staat om het lijden te voorkomen,
want een God, die liefde is,
wil niet dat Zijn kinderen lijden.

Klinkt mooi en vroom
en ook wij hier vanmorgen bij elkaar,
kunnen dit een redelijk antwoord vinden.
Maar als God niet in kan grijpen,
waarom zouden we dan nog om genezing bidden?
Heeft dat dan nog wel zin?
Als God niet in kan grijpen,
dan houdt dat in dat we Gods Almacht opgeven,
maar dan kan God ook niet ingrijpen in de geschiedenis,
en welke toekomst gaan we dan tegemoet?

Ook dit is niet het antwoord,
dat hier in Job gegeven wordt.
God laat hier toe,
dat de satan Job treft,
maar geeft ook de grenzen aan,

grenzen waarbinnen de satan zijn gang kan gaan,
maar daarbuiten niet.
Alles wat Job overkomt,
gaat niet buiten Gods toelating om,
alles wat ons overkomt,
gaat niet buiten Gods toelating om.

Als we dit lezen komt de vraag op
waarom God een strijd
tussen hem en de satan,
uit laat vechten over het hoofd van Job,
Op deze vraag is geen gemakkelijk antwoord te geven.
Blijkbaar wil God de aantijging van de satan,
dat Job God alleen dient,
omdat hij rijk gezegend is,
niet onweersproken laten.
Ook wil God,
dat mensen Hem vrijwillig liefhebben en dienen.
Dat blijkt al in Genesis 2,
waar Adam en Eva een keuzemogelijkheid krijgen.
Het blijkt ook in de evangeliën,
waar Jezus mensen nodigt om Hem te volgen,
maar hen niet dwingt.

Job weet niets van dit vreemde gesprek in de hemel,
voor hem is het God,
die hem gezegend heeft,
is het God,
die ook weer Zijn zegen van Job wegneemt.

Het is ook het antwoord van de Heidelbergse Catechismus,
dat alles ons uit Gods vaderlijke hand toekomt,
maar dat is ook niet het hele antwoord,
want het is hier in het boek Job,
niet God die het leed aan Job toedeelt,
maar Hij laat wel toe,
dat de satan Job treft.
Als alles van God komt,
dan kan dat leiden tot een passieve berusting,
wat bij Job trouwens niet zo is.

De rampen die Job treffen,
gebeuren wel onder Gods toelating,
maar zijn niet door Hem veroorzaakt.
Het betekent
dat wij ons niet altijd hoeven te buigen
onder het leed dat ons treft,
maar dat juist bij God hulp gezocht kan worden
tegen de ervaren tegenstand.
Als hij het lijden toelaat,

dan kan Hij het lijden ook van ons wegnemen.
Zelfs als het God is,
die het lijden veroorzaakt,
kan Hij dit op gebed weer wegnemen.
Dat is de troost,
die hier uit Job te putten valt,
ook het lijden gaat niet buiten God om,
wat er ook gebeurt,
Hij is erbij.

Waarom Hij het lijden toelaat,
waarom God het toelaat,
dat het kwaad goede mensen treft,
daar wordt uiteindelijk in het boek Job
geen antwoord op gegeven,
daar wordt in de Bijbel geen pasklaar antwoord op gegeven.

De grote uitdaging voor ons is,
durven wij het aan,
kunnen wij het aan,
willen wij in zee gaan,
met deze God,
die liefdevol en rechtvaardig is,
maar toch het lijden toelaat.

Durven wij te geloven,
zonder alles te begrijpen,
zonder een systeem te hebben,
waar alles in past.
Durven wij,
in deze tijd
waarin overal een wetenschappelijke verklaring voor gezocht wordt,
te erkennen,
dat wij niet alles begrijpen,
dat wij niet op alle vragen een antwoord hebben.
dat God ons begrip te boven gaat
en ons menselijke verstand uiteindelijk toch beperkt is.

Wij hebben geen sluitend antwoord
op de vraag
waarom God het kwade en het lijden toelaat,
terwijl Hij rechtvaardig en liefdevol is.
Maar wij kunnen wel met onze vragen,
onze pijn, ons verdriet bij Hem terecht,
omdat niets buiten Hem omgaat,
Hij is er bij.

Amen